

Verborgen doelstellingen van de Vlaamse Regering?

Bij het schrijven van dit Strijdpunt rondde de sociale partners de onderhandelingen over het voorontwerp van decreet tot uitvoering van maatregelen over het lerarenambt af. Dat ontwerp bevat ingrijpende wijzigingen in de personeelsinzet in het onderwijs. Het gaat nu zijn parlementaire weg verder. Toch schrijven we, onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring van het decreet, al over enkele maatregelen die vanaf 1 september 2023 mogelijk zullen ingaan. Als scholen van die maatregelen gebruik willen maken, dan moeten ze er eerst over onderhandelen in de lokale inspraakorganen.

Met dat decreet ambieert de Vlaamse Regering een dubbel doel: de dalende onderwijskwaliteit én het oplopende lerarentekort tegengaan. COC deelt die ambitie, maar ziet helemaal niet in hoe die maatregelen de aantrekkelijkheid van het beroep verhogen en het lerarenkorps waarderen. Integendeel, ondanks de niet onaanzienlijke financiële injectie van de Vlaamse Regering, beoordelen we dat decreet als een afwaardering van het lerarenberoep.

Mandaat van leraar-specialist

Minister van Onderwijs Ben Weyts wil de vlakke loopbaan van de leraar in het basis- en secundair onderwijs doorbreken via het mandaat van leraar-specialist. Volgens COC is die vlakke loopbaan voor het merendeel van de personeelsleden geen issue. Er zijn trouwens al behoorlijk wat mogelijkheden om in een onderwijsloopbaan te variëren, met functies zoals coördinator, vakgroepverantwoordelijke, leerlingenbegeleiding, ... Het grootste probleem is de werkdruk en daar verhelpt die maatregel en bij uitbreiding het ganse decreet niet aan.

Een leraar-specialist moet aantoonbare expertise bezitten in functie van de specifieke taak of taken die hij toegewezen krijgt. Hij kan die expertise eventueel behalen door nascholing te volgen, maar nergens in het decreet staat over welke expertise het moet gaan. Dat mogen scholen zelf bepalen in functie van hun lokale noden en daarover moeten ze onderhandelen. Voor COC moet een leraar-specialist in de eerste plaats een leraar zijn die het belangrijkste deel van zijn opdracht uitvoert op de klasvloer in rechtstreeks contact met de leerlingen, maar volgens het decreet hoeft dat niet. We lopen dus het risico dat die specialisten (alweer) uit de klas gehaald worden terwijl er nood is aan experts die voor de klas (blijven) staan.

De leraar-specialist krijgt "specifieke" taken toegewezen, maar voor die taken krijgen de scholen geen extra lestijden. De leraar-specialist krijgt namelijk (alleen) een loonsverhoging.

Het voorontwerp van decreet laat na een kader aan te reiken met criteria waaraan de leraar-specialist bij voorkeur beantwoordt. Die criteria zijn nochtans aangeleverd door de wetenschap. Dat zo'n kader ontbreekt en het schoolbestuur finaal beslist - een protocol van akkoord is immers niet nodig - zet de deur open voor willekeur en in het slechtste geval favoritisme en nepotisme. Er ontbreekt een visie op wie of wat een leraar-specialist is of zou moeten zijn. Dat kan leiden tot lokale standpunten die niet evidencebased zijn.

Gastleraar

Een academie, centrum of school kan tijdens de schooljaren 2023-2024 en 2024-2025 uren-leraar omzetten in een krediet om aan te wenden voor een gastleraar. De voordrachtgever zoals we die al kenden en waarop de decreten rechtspositie niet van toepassing zijn, krijgt een nieuwe naam. De mate waarin een school de gastleraar kan inzetten, wordt echter buitensporig opgetrokken. Waar het voorheen ging over maximaal vier tot zes lestijden in een zeer beperkt aantal studierichtingen, breidt dit decreet de mogelijkheid uit naar alle studierichtingen tot een derde van de uren van de wekelijkse lessentabel. In het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs kan zelfs het volledige lestijdenpakket gebruikt worden voor gastleraren. Het concept dat de gastleraar vanuit zijn deskundigheid of ervaring een meerwaarde kan betekenen voor het onderwijs wordt te grabbel gegooid. Een diploma van vakbekwaamheid, vakdidactische expertise of pedagogische bekwaamheid is niet nodig: iedereen die Nederlands spreekt en een bewijs van goed gedrag kan voorleggen, mag voor de klas staan. Dat de gastleraar desondanks de

titel van “leraar” draagt, ervaart COC als de complete depreciatie van de leraar. Welk signaal geeft de decreetgever als ze jongeren en volwassenen ervan probeert te overtuigen om een diploma te behalen terwijl ze tegelijk toelaat dat mensen zonder enig diploma voor de klas staan?

Dienstverleningsovereenkomsten

Een schoolbestuur kan bij een tekort aan onderwijzend personeel in het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs omkadering aanwenden om via een overeenkomst van dienstverlening met een organisatie of onderneming een of meer werknemers van die organisatie of onderneming in dienst te nemen. Dat de werknemer over een voldoende geacht, en dus pedagogisch, bekwaamheidsbewijs moet beschikken, is positief. Hij mag zichzelf terecht leraar noemen. COC is – net zoals bij de gastleraren – bezorgd over de taken die die werknemers zullen opnemen. Zullen dat dezelfde zijn als die van de statutaire leraren? Of zullen instellingsgebonden taken zoals toezichten, leerlingenbegeleiding, vakgroepwerking, klassenraden, enzovoort op de rug van de statutaire leraren terechtkomen die zo nog meer dan nu overbelast worden. COC vreest het laatste. Er ontstaan alzo twee groepen personeelsleden: zij die statutair zijn en zij die niet statutair zijn. Ook die maatregel riskeert dus contraproductieve effecten te genereren. COC vangt nu al echo's op dat sommige bedrijven in herstructurering er een galante manier in zien om oudere en dus duurdere werknemers naar de uitgang te begeleiden ...

COC kan zich evenmin vinden in het voornemen van de Vlaamse regering om subsidies toe te kennen aan een externe organisatie of bedrijf om tussen school- of centrumbesturen enerzijds en ondernemingen of organisaties anderzijds een bemiddelende of coachende rol op te nemen in het kader van de maatregelen rond de dienstverleningsovereenkomst. We vinden het niet wenselijk om daar vanuit het onderwijsbudget Vlaams belastinggeld aan te besteden.

Slotbedenkingen

COC vraagt zich openlijk af of de regering echt denkt dat dit decreet het lerarentekort zal doen inkrimpen en waarom ze blind blijft voor het verband tussen de afkalving van de kwaliteit van het onderwijs en het aanwerven van personeelsleden met “andere” dan de vereiste bekwaamheidsbewijzen. Er worden twee soorten personeelsleden gecreëerd: zij die statutair aangeworven worden met al hun rechten en plichten en zij die op school wellicht meer als “toerist” zullen worden beschouwd, niet onderhevig zijn aan tucht en evaluatie en wellicht ook niet aan de bijkomende taken die statutaire personeelsleden wel moeten opnemen. Dat de regering geen probleem heeft met die vaststelling is niet onschuldig. Met de maatregelen uit het decreet lerarenambt probeert de regering de statutairen te verdringen en sijpelt de privatisering stilaan verder binnen in onderwijs. Maar die derde doelstelling lezen we uiteraard niet in de memorie van toelichting bij het decreet.

KOEN VAN KERKHOVEN //
SECRETARIS-GENERAAL COC

COC vraagt zich openlijk af of de regering echt denkt dat dit decreet het lerarentekort zal doen inkrimpen en waarom ze blind blijft voor het verband tussen de afkalving van de kwaliteit van het onderwijs en het aanwerven van personeelsleden met ‘andere’ dan de vereiste bekwaamheidsbewijzen.

